

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATISISAKYMO NAGRINĖTI PRAŠYMĄ NR. 1A-77/2020

2020 m. liepos 15 d. Nr. KT125-A-S116/2020

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvarstė pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-77/2020.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėjas prašo ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijai neprieštarauja Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 168 straipsnio 3 dalis, 5 dalis (2017 m. gegužės 11 d. redakcija) tiek, kiek, pasak pareiškėjo, remiantis jomis, nėra suteikiama teisė apskūsti nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą asmeniui, dėl kurio buvo paduotas skundas, pareiškimas ar pranešimas apie nusikalstamą veiką.

2. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato pareigūno 2019 m. lapkričio 7 d. nutarimu atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą pagal pareiškėjo pareiškimą apie nusikalstamą veiką. Susipažindamas su medžiaga, kurios pagrindu buvo priimtas šis ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas, pareiškėjas sužinojo, kad Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato pareigūno 2018 m. gegužės 2 d. nutarimu buvo atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą pagal kito asmens skundą dėl pareiškėjo veiksmų.

Pareiškėjas, nesutikdamas su ta ikiteisminio tyrimo pareigūno 2018 m. gegužės 2 d. nutarimo dalimi, kurioje nurodyta, kad skunde pateikiamos aplinkybės galėtų būti vertinamos kaip įžeidimas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 155 straipsnį, kuriame numatyta

nusikalstama veika buvo dekriminalizuota 2015 m. liepos 10 d., kreipėsi į prokuratūrą su prašymu minėtą ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimą surašyti iš naujo taip, kad jame nebūtų konstatuotas įžeidimo faktas. Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros prokuroras, atsakydamas į minėtą pareiškėjo prašymą, 2019 m. lapkričio 28 d. rašte nurodė, kad ikiteisminio tyrimo pareigūno 2018 m. gegužės 2 d. nutarimas yra teisėtas, pagrįstas ir motyvuotas, todėl nėra pagrindo jį panaikinti; be to, pagal BPK, *inter alia* jo 168 straipsnio 3, 5 dalis, pareiškėjas nėra asmuo, turintis teisę apskusti nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

3. Pareiškėjo prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2020 m. kovo 28 d.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

4. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.

5. Pareiškėjo ginčijamose BPK 168 straipsnio „Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą“ 3 dalyje, 5 dalyje (2017 m. gegužės 11 d. redakcija) nustatyta:

„3. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas siunčiamas skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimo nuorašą per dvidešimt keturias valandas privalo išsiųsti prokurorui.

<...>

5. Ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui. Jeigu prokuroras nepanaikina nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, jo sprendimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtas sprendimas skundžiamas šio Kodekso X dalyje nustatyta tvarka. Skundai gali būti paduodami per septynias dienas nuo nutarimo ar nutarties nuorašo gavimo dienos. Turintys teisę paduoti skundą asmenys, kurie dėl svarbių priežasčių praleido apskundimo terminą, turi teisę prašyti turinčio įgaliojimus nagrinėti skundą prokuroro arba ikiteisminio tyrimo teisėjo atnaujinti praleistą terminą. Prašymas atnaujinti minėtą terminą negali būti paduodamas praėjus daugiau kaip šešioms mėnesiams po skundžiamo sprendimo priėmimo.“

Taigi šiomis BPK nuostatomis įtvirtinta ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą išsiuntimo ir apskundimo tvarka.

6. Pareiškėjo prašymas ištirti BPK 168 straipsnio 3 dalies, 5 dalies (2017 m. gegužės 11 d. redakcija) tiek, kiek jo nurodyta, atitiktį Konstitucijai iš esmės grindžiamas tuo, kad, pasak pareiškėjo, šiomis nuostatomis užkertamas kelias asmeniui, dėl kurio priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, teisme ginti tokio nutarimo formuluotėmis pažemintą savo garbę ir orumą.

Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.24 straipsnio „Asmens garbės ir orumo gynimas“ 1 dalį asmuo turi teisę reikalauti teismo tvarka paneigti paskleistus duomenis, žeminančius jo garbę ir orumą ir neatitinkančius tikrovės, taip pat atlyginti tokių duomenų paskleidimu jam padarytą turtinę ir neturtinę žalą, o pagal šio straipsnio 3 dalį reikalavimą atlyginti turtinę ir neturtinę žalą nagrinėja teismas, nepaisydamas to, ar tokius duomenis paskleidęs asmuo juos paneigė, ar ne. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, aiškindamas CK 2.24 straipsnio nuostatas, yra pažymėjęs, kad asmens neturtinės teisės ir interesai, įskaitant asmens garbę ir orumą, gali būti ginami ir kitais teisiniais pagrindais, pvz., taikant civilinę atsakomybę reglamentuojančias teisės normas (2019 m. rugpjūčio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-254-1075/2019).

7. Konstatuotina, kad, priešingai nei nurodo pareiškėjas, ginčijamose BPK 168 straipsnio 3 dalyje, 5 dalyje (2017 m. gegužės 11 d. redakcija) nėra nuostatų, užkertančių kelią asmeniui, dėl kurio priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, teisme ginti savo garbę ir orumą, be kita ko, CK nustatytomis teisinės gynybos priemonėmis. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo prašyme ištirti BPK 168 straipsnio 3 dalies, 5 dalies (2017 m. gegužės 11 d. redakcija) atitiktį Konstitucijai nėra tyrimo dalyko.

8. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog tai, kad prašyme nėra tyrimo dalyko, reiškia, kad prašymas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui (*inter alia* 2020 m. balandžio 1 d. sprendimas Nr. KT63-A-S58/2020, 2020 m. balandžio 15 d. sprendimas Nr. KT75-A-S70/2020, 2020 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. KT84-A-S79/2020).

9. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

10. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjo prašymą.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti nagrinėti pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-77/2020.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas